

УДК 343.2/.7+343.8:348.851

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.17.38>

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА У СФЕРІ СПРИЯННЯ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННЮ

Смушак Олександра Маркіянівна,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
(Івано-Франківський юридичний
інститут Національного університету
«Одеська юридична академія»,
м. Івано-Франківськ, Україна)

Дердюк Богдан Миколайович,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права
та кримінології
(Івано-Франківський юридичний
інститут Національного університету
«Одеська юридична академія»,
м. Івано-Франківськ, Україна)

У статті проводиться аналіз та визначаються особливості правового регулювання одного з видів інституту причетності до кримінального правопорушення – сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності. Зазначається, що заздалегідь не обіцяне укриття злочинної діяльності учасників злочинної організації наділене всіма ознаками причетності до злочину. Тому сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності можна визнати спеціальним видом приховування злочину.

Автор статті, розкриваючи правову природу одного з різновидів інституту приховування кримінального правопорушення, яким є заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності з урахуванням наукових досліджень теорії кримінального права, визначає власне бачення щодо його інтерпретації. Розкривається зміст поняття «сприяння», окреслений у ст. 256 Кримінального кодексу (далі – КК) України: діяння особи, спрямовані на заздалегідь не обіцяну допомогу злочинній організації, її підрозділам чи окремим учасникам злочинної організації; така допомога полягає в заздалегідь не обіцяному придбанні, отриманні зберіганні чи збуті майна, яке одержане в результаті вчинення злочинів учасниками злочинних організацій і включає в себе дії особи, яка, заздалегідь не обіцяючи, здійснює потурання учасникам злочинних організацій у вчиненні злочину.

Наголошується на тому, що в КК, зважаючи на застосування ст. 256 КК України, суперечить нормам Загальної частини КК, яка виникає у випадках притягнення до кримінальної відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування злочинної діяльності учасників злочинної організації, як і будь-якого іншого тяжкого чи особливо тяжкого злочину, яка може настати лише відповідно до ст. 396 КК України, оскільки ця вимога зазначена в ч. 6 ст. 27 КК України.

Запропоновано заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності зараховувати до інституту причетності, що зумовлює внесення доповнення до п. 6 ст. 27 КК України. Відповідно до цієї статті відповідальність має наставати у випадках, передбачених не лише ст. ст. 198, 396 КК України, а й ст. 256 КК України.

Ключові слова: причетність до кримінального правопорушення, приховування, сприяння, укриття, близькі родичі, члени сім'ї, співучасть.

CRIMINAL LEGAL POLICY IN THE FIELD OF PROMOTION OF CRIMINAL OFFENSE

Smushak Oleksandra Markiiianivna,
Candidate of Juridical Sciences,
Assistant Professor at the Department
of Criminal Law and Criminology
(Ivano-Frankivsk Law Institute
of the National University "Odessa Law
Academy", Ivano-Frankivsk, Ukraine)

Derdyuk Bohdan Mykolaiovych,
Candidate of Juridical Sciences,
Senior Lecturer at the Department
of Criminal Law and Criminology
(Ivano-Frankivsk Law Institute
of the National University "Odessa Law
Academy", Ivano-Frankivsk, Ukraine)

The analysis is carried out in the article, and the peculiarities of the legal regulation of one of the types of the institution of involvement in a criminal offense are noted – assistance to members of criminal organizations and concealment of their criminal activity.

It is noted that the unpledged concealment of criminal activity of members of a criminal organization is vested with all the signs of involvement in the crime. Therefore, "Abetting to members of criminal organizations and concealment of their criminal activities" can be recognized as a special type of concealment of crime.

The author of the article, revealing the legal nature of one of the varieties of the institution of concealment of criminal offenses, which is unpledged assistance to members of criminal organizations and concealment of their criminal activities, taking into account research in criminal law, and defines his own vision of its interpretation. The meaning of the concept, "assistance" is revealed, which is specified in Art. 256 of the Criminal Code of Ukraine, which should be understood only as actions of a person aimed at unpledged assistance to a criminal organization, its units or individual members of a criminal organization, such assistance consists in the unpledged acquisition, receipt, storage or sale of property obtained as a result of the commission of crimes by members of criminal organizations and includes the actions of a person who, without promise in advance, indulges the participants of criminal organizations in committing a crime.

It is emphasized that in the Criminal Code in connection with the application of Art. 256 of the Criminal Code of Ukraine is in conflict with the provisions of the General Part of the Criminal Code, which arises in cases of criminal prosecution for unforeseen concealment of criminal activity of members of a criminal organization, as well as any other serious or especially serious crime that can occur only under Art. 396 of the Criminal Code

of Ukraine, because this requirement is specified in Part 6 of Art. 27 of the Criminal Code of Ukraine.

It is proposed to refer in advance to the unpledged assistance to members of criminal organizations and shelter their criminal activities to the institution of involvement, which in turn leads to the addition of paragraph 6 of Art. 27 of the Criminal Code of Ukraine. In particular, in accordance with this article, liability should arise not only in the cases provided for in Articles 198 and 396 of the Criminal Code of Ukraine, but also in the case provided for in Article Art. 256 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: involvement in a criminal offense, abetting, assistance, concealment, close relatives, family members, complicity.

Постановка проблеми. Дискусійні питання, які виникають під час установавання відповідальності за сприяння учасникам злочинних організацій, укриття їх злочинної діяльності та зарахування до інституту причетності до кримінального правопорушення, потребують більш ґрунтовного наукового дослідження, оскільки наразі такий вид інституту приховування, як сприяння, покликаний здійснювати попередження суспільно небезпечних діянь, викриття винних та виявлення латентних злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню цієї проблеми, яка виникає під час установавання відповідальності за сприяння та зарахування його до інституту причетності до кримінального правопорушення, присвячені праці таких учених, як А.С. Беніцький, С.В. Гізімук, М.К. Гнетнев, І.А. Зінов'єва, В.А. Клименко, Б.В. Лизогуб, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, М.В. Проценко, В.О. Тюнін та ін. Однак це питання все ж потребує більш повного законодавчого регулювання.

Мета статті – дослідити особливості правового регулювання сприяння злочину як різновиду інституту приховування кримінального правопорушення та можливість його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Різновидом інституту приховування кримінального правопорушення є заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності (ст. 256 КК).

Слово «сприяння» в українській мові означає дію за значенням «сприяти», тобто позитивний вплив на що-небудь; створення відповідних умов для здійснення, виконання чого-небудь; надання допомоги в чому-небудь; створення, викликання бажання виконувати яку-небудь дію; потурати кому-небудь [1, с. 1181].

Віднесення заздалегідь не обіцяного сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності до інституту причетності зумовлює внесення доповнення до п. 6 ст. 27 КК України. Відповідно до цієї статті відповідальність за вчинення причетних дій настає лише у випадках, передбачених ст. ст. 198, 396 КК України. Як бачимо, згадки про ст. 256 КК України в цій статті немає, що зумовлює колізію норм.

Так, установавання відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування злочину в ст. 256 КК України суперечить нормам Загальної частини КК. На суперечності, які виникають у КК у зв'язку із застосуванням ст. 256 КК України, звертає увагу В.О. Навроцький, удадо зауважуючи таке: відповідальність за заздалегідь не обіцяне приховування злочинної діяльності учасників злочинної діяльності встановлена в окремій статті Особливої частини КК – ст. 256 КК України (яка містить спеціальну норму, що має пріоритет перед загальними нормами, передбаченими ст. 396 КК України). Крім того, суперечність правових норм виникає у випадках притягнення до кримінальної відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування злочинної діяльності учасників злочинної організації, як і будь-якого іншого тяжкого чи особливо тяжкого

злочину, яка може настати лише відповідно до ст. 396 КК України, оскільки ця вимога зазначена в ч. 6 ст. 27 КК України [2, с. 209].

Дискусійним є питання співвідношення норм, передбачених у ст. ст. 256, 396 КК України. З огляду на це, виникає низка проблем під час вирішення питання кваліфікації дій осіб, які приховують діяльність злочинних організацій, зважаючи на те, що в складі такої організації перебувають члени їх сімей чи близькі родичі. Відповідно до ч. 2 ст. 396 КК України члени сім'ї та близькі родичі особи звільняються від кримінальної відповідальності за заздальгідь не обіцяне приховування злочину. Відповідно до змісту ст. 256 КК України виходить навпаки: члени сім'ї та близькі родичі не звільняються від відповідальності за заздальгідь не обіцяне приховування злочину особи лише за те, що цією особою було вчинено злочин у складі злочинної організації.

На цю проблему звертають увагу С.В. Гізімук, І.А. Зінов'єва, зазначаючи при цьому, що відсутність у спеціальній статті (ст. 256 КК України) положення про звільнення від кримінальної відповідальності особи за приховування злочину, вчиненого членами сім'ї або близькими родичами як учасниками злочинної організації, штучно посилює відповідальність особи, яка приховує злочин і безпідставно обмежує сферу дії принципу гуманізму, яким керується законодавець під час конструювання ч. 2 ст. 396 КК України. Подібні міркування поширюються також на випадки повторного сприяння учасниками злочинних організацій і повторного укриття їх діяльності. Тобто кількісна характеристика вчиненого діяння також не повинна обмежувати дію вказаного принципу [3, с. 202].

Із цією точкою зору можна погодитись лише частково, оскільки посилення відповідальності особи за сприяння учасникам злочинних організацій зумовлене небезпечною організованою злочинністю, яка перешкоджає здійсненню кримінально-правової політики, створює загрозу для громадської безпеки. Звільняти від кримінальної відповідальності членів сім'ї чи близьких родичів як учасників злочинних організацій варто було б лише в тому разі, коли вони керувалися лише родинними почуттями, а не корисливим мотивом. Крім того, не звертати уваги на кількісну характеристику є не тільки не зовсім гуманним, а й протизаконним, тому що приховування повторно посилює впевненість у безкарності дій (у такому разі дії осіб слід кваліфікувати як співучасть у кримінальному правопорушенні, а не причетність). На небезпечність таких злочинних діянь звертає увагу В.О. Тюнін, зазначаючи при цьому, що надання допомоги в будь-якій формі, зокрема й заздальгідь не обіцяної, членам зазначених об'єднань становить вельми велику небезпеку, оскільки ці діяння підвищують латентність існування та діяльності вказаних угруповань, «спрощують роботу» їх членів, перешкоджають роботі органів юстиції в напрямі виявлення та припинення діяльності цих формувань, що, безумовно, впливає на суспільну небезпечність існування злочинних організацій [4, с. 886]. Суспільна небезпечність зазначених формувань виявляється в тому, що їх діяльність перешкоджає здійсненню кримінально-правової політики держави, оскільки їх діяльність не лише перешкоджає нормальному існуванню суспільства, а й загрожує нормальному існуванню держави. Дії осіб, які сприяють учасникам злочинних організацій та укривають їх злочинну діяльність, становлять велику суспільну небезпеку. Позбавлення підтримки організованої злочинності з боку частини населення підвищить ефективність заходів щодо протидії таким злочинним діянням.

М.К. Гнетнев зазначає, що заздальгідь не обіцяне укриття злочинної діяльності учасників злочинної організації необхідно вважати спеціальним видом приховування злочину, якому притаманні всі види причетності до злочину [5, с. 61]. Хоч при цьому він зазначає, що заздальгідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій

не можна вважати видом причетності. М.І. Мельник та В.А. Клименко визначають, що заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій є видом причетності до злочину [6, с. 184]. Як бачимо, в літературі немає єдиної точки зору стосовно зарахування ст. 256 КК України до інституту причетності до злочину, що зумовлює інтерес науковців до цього питання.

Для того, щоб правильно вирішити питання застосування цієї норми, потрібно визначити склад такого злочину.

Стаття 256 КК України складається з двох частин:

- 1) заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій;
- 2) заздалегідь не обіцяне укриття злочинної діяльності учасників злочинних організацій.

Об'єктом заздалегідь не обіцяного сприяння учасникам злочинних організацій є суспільні відносини у сфері охорони громадської безпеки, яка перебуває під охороною кримінального права. Родовий об'єкт злочину та основний безпосередній об'єкт злочину збігаються з відповідними об'єктами злочину, передбаченого ст. 256 КК України.

Щодо укриття злочинної діяльності учасників злочинних організацій, то він є одним із різновидів заздалегідь не обіцяного приховування злочину, основним безпосереднім об'єктом якого є інтереси правосуддя в частині забезпечення своєчасного виявлення і розслідування злочину, які вчиняються злочинними організаціями.

Як бачимо, ця стаття містить два різні діяння, які мають два різні об'єкти. Така подвійна конструкція зумовлює складність застосування цих норм на практиці.

Варіанти вирішення такої колізії в літературі запропонували А.С. Беніцький та М.К. Гнетнев. Вони запропонували вдосконалити ст. 256 КК України шляхом виключення з її тексту такої норми, як «заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій» [7, с. 595].

У розглядуваній статті законодавчо закріплено відповідальність за «заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності шляхом надання приміщень, сховищ, транспортних засобів, а також за заздалегідь не обіцяне здійснення інших дій зі створення умов, які сприяють їх злочинній діяльності».

Наступним елементом цього складу злочину є об'єктивна сторона.

В.О. Навроцький пише, що об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 256 КК України, включає:

- 1) заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій;
- 2) заздалегідь не обіцяне укриття їх злочинної діяльності;
- 3) здійснення інших дій зі створення умов, які сприяють їх злочинній діяльності [8, с. 805].

Під сприянням учасникам злочинних організацій слід розуміти допомогу організації як у цілому, так й окремим її підрозділам та учасникам, призначену для забезпечення існування і розвитку організації, а також спрямовану на реалізацію злочинних намірів, які вона ставить перед собою.

Така допомога полягає в заздалегідь не обіцяному придбанні, отриманні, зберіганні чи збуті майна, одержаного в результаті вчинення кримінального правопорушення учасниками злочинних організацій, і включає дії особи, яка, заздалегідь не обіцяючи, здійснює потурання учасникам злочинних організацій у вчиненні кримінального правопорушення.

Укриття злочинної діяльності учасників злочинних організацій включає діяння, які полягають у переховуванні організаторів, керівників та рядових учасників злочинної

організації; осіб, які, не будучи членами злочинної організації, беруть участь у злочинах, які вчиняються такою організацією, а також наданні знарядь чи засобів вчинення злочину та інших предметів, які допомагають забезпечити діяльність всієї організації.

Наступним елементом об'єктивної сторони злочину є інші дії зі створення умов, які сприяють злочинній діяльності. Ці дії можуть бути реалізовані шляхом надання особою, котра має певні знання або навички, порад для подолання якихось труднощів у скоєнні суспільно небезпечного діяння або усуненням перешкод для цього, пошук або пристосування засобів чи знарядь, які полегшують учинення злочину.

У п. 3 постанови Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 року зазначено особливості усунення перешкод та іншого умисного створення умов для вчинення злочину, зокрема й розроблення заходів щодо нейтралізації діяльності правоохоронних органів (як-от організація підкупу працівників цих органів, застосування насильства до них або їх близьких, усунення з посади чи інше блокування його діяльності, яка може перешкоджати реалізації злочинних намірів) [9, с. 297].

Підшукування засобів чи знарядь учинення кримінального правопорушення – це будь-який спосіб придбання або отримання засобів чи знарядь учинення кримінального правопорушення.

Пристосування засобів чи знарядь учинення кримінального правопорушення – це будь-які дії щодо виготовлення або зміни предметів, унаслідок чого вони стають придатними для використання як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення.

Виходячи з норми ст. 256 КК України, видається, що законодавець прагнув установити підвищену відповідальність за діяння, які вчиняються учасниками злочинної організації і мають ознаки причетності до кримінального правопорушення.

Слушними є зауваження А.С. Беніцького, які стосуються тлумачення терміна «сприяння», який охоплює такі види причетності до кримінального правопорушення, як заздалегідь не обіцяне придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного в результаті вчинення кримінального правопорушення учасниками злочинних організацій, а також заздалегідь не обіцяне потурання вчиненню кримінальних правопорушень учасниками злочинної організації [10, с. 351]. Це зумовлено тим, що дії, спрямовані на заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій, можна розглядати як пособництво в кримінальному правопорушенні й діяльності учасників злочинної організації. Адже особа, яка надає допомогу учасникам злочинної організації у функціонуванні їх організації (як-от шляхом надання засобів зв'язку, транспорту або іншим способом), стає учасником злочинної організації.

Коли ж винна особа, заздалегідь не обіцяючи, надала допомогу учасникам злочинної організації, які планують учинення нового кримінального правопорушення, її діяння необхідно кваліфікувати як співучасть з учасниками злочинної організації в підготовці до вчинення кримінального правопорушення (згідно з ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 14 або чч. 2 чи 3 ст. 15 та відповідною кримінально-правовою нормою Особливої частини КК України). Термін «сприяння» слід тлумачити обмежено, розуміючи під ним тільки діяння, спрямовані на заздалегідь не обіцяне придбання, отримання, зберігання, збут чи використання майна, одержаного в результаті вчинення кримінального правопорушення учасниками злочинних організацій, а також заздалегідь не обіцяне потурання вчиненню кримінального правопорушення учасниками злочинної організації [10, с. 351–352].

Ст. 256 КК України характеризується формальним складом, який є закінченим із моменту вчинення діянь, встановлених цієї нормою, незалежно від настання наслідків. Можливість притягнення суб'єкта до кримінальної відповідальності без

посилання на ст. ст. 14 та 15 КК України є засобом попередження заздальгідь не обіцяного потурання вчиненню кримінального правопорушення учасниками злочинної організації та укриття їх злочинної діяльності. При цьому слід зазначити, що відповідальність суб'єкта кримінального правопорушення за ст. 256 КК України настає навіть у тому разі, коли учасники злочинної організації не скористалися приміщеннями, сховищами, транспортними засобами, інформацією, документами, технічними пристроями, грошима, цінними паперами, які надані винною особою для укриття їх злочинної діяльності.

При цьому слід зазначити, що суб'єктом заздальгідь не обіцяного сприяння учасників злочинних організацій може бути лише особа, яка не є учасником такої організації. Така особа не обіцяє приховати злочинну діяльність такої організації.

Члени організованих злочинних угруповань досить часто вживають заходів щодо приховування кримінального правопорушення, вчинених цими групами, за допомогою інших зацікавлених осіб (родичів членів зацікавлених організованих злочинних груп, їх друзів, захисників та ін.) [11, с. 527]. Така ситуація потребує більш глибокого законодавчого вирішення, зокрема й що стосується такої категорії осіб.

Б.В. Лизогуб запропонував таку класифікацію злочинних угруповань:

- за кількісним критерієм;
- за кримінально-правовими ознаками угруповань;
- за рівнем наявних корумпованих зв'язків таких груп;
- за видом структурованості;
- за етнічною структурою;
- за рівнем просторової поширеності;
- за характером виникнення;
- за наявністю легального прикриття [12, с. 8].

Аналізуючи сучасний стан злочинності, зокрема й зміцнення організованої злочинності, основною метою якої є вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів, не є зрозумілими дії законодавця, який установлює, що за вчинення такого злочину несуть відповідальність особи, яким на момент його вчинення виповнилось шістнадцять років.

Заздальгідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності має високий ступінь суспільної небезпеки і під час визначення віку кримінальної відповідальності за це діяння, на що повинен зважати законодавець.

Наступним елементом складу злочину «Сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності» є суб'єктивна сторона злочину.

Для того, щоб притягнути особу до кримінальної відповідальності за ст. 256 КК України, потрібно, щоб ця особа усвідомлювала, що вона сприяє учасникам злочинних організацій або укриває їх злочинну діяльність, чим створює умови для діяльності такої організації. При цьому не є обов'язковим знання суб'єкта про злочини, вчинені учасниками злочинної організації, а достатньо буде її обізнаності про існування самої злочинної організації. У тому разі, коли відсутній момент усвідомлення особою сприяння учасникам злочинних організацій або укриття їх злочинної діяльності, відсутні й ознаки злочину, передбаченого ст. 256 КК України.

Інтелектуальний момент суб'єктивної сторони винної особи включає усвідомлення нею спільної небезпечності сприяння учасникам злочинної організації та укриття їх злочинної діяльності чи створення умов, які сприяють діяльності злочинної організації, чим ускладнюють чи навіть унеможливають викриття правоохоронними органами учасників злочинної організації, які скоїли цей злочин.

Вольовий момент умислу полягає в бажанні особи, яка сприяє учасникам злочинної організації, укривати їх злочинну діяльність чи створювати умови, які сприяють діяльності злочинної організації. Сюди належить бажання як у вчинити суспільно небезпечне діяння, так і уникнути викриття та кримінальної відповідальності.

Під час учинення злочину, передбаченого ст. 256 КК України, результатом дій винної особи є перешкоджання швидкому та ефективному розслідуванню цього злочину, хоча при цьому особа може і не ставити безпосередньо такої мети, як перешкоджання здійсненню правосуддя. Здійснюючи укриття діяльності учасників злочинної організації, винна особа перешкоджає виявленню злочинної організації, швидкому й ефективному розкриттю злочину.

Висновки. Слід зазначити, що заздалегідь не обіцяне укриття злочинної діяльності учасників злочинної організації наділене всіма ознаками причетності до злочину. Тому сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності можна визнати спеціальним видом приховування злочину.

Під терміном «сприяння», зазначеним у ст. 256 КК України, слід розуміти лише діяння особи, спрямовані на заздалегідь не обіцяну допомогу злочинній організації, її підрозділам чи окремим учасникам злочинної організації; така допомога полягає в заздалегідь не обіцяному придбанні, отриманні, зберіганні чи збуті майна, одержаного в результаті вчинення злочинів учасниками злочинних організацій, і включає дії особи, яка, заздалегідь не обіцяючи, здійснює потурання учасникам злочинних організацій у вчиненні злочину.

Укриття злочинної діяльності учасників злочинних організацій включає діяння, які полягають у переховуванні організаторів, керівників та рядових учасників злочинної організації; осіб, які, не будучи членами злочинної організації, беруть участь у злочинних діяннях, які вчиняються такою організацією, а також наданні знарядь чи засобів учинення кримінального правопорушення та інших предметів, які допомагають забезпечити діяльність усієї організації.

Зарахування заздалегідь не обіцяного сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності до інституту причетності зумовлює внесення доповнення до п. 6 ст. 27 КК України. Відповідно до цієї статті відповідальність за вчинення причетних дій настає лише у випадках, передбачених ст. ст. 198 та 396 КК України.

Згідно з чинним законодавством суб'єктом злочину, передбаченого ст. 256 КК України, є особа, яка заздалегідь не обіцяла сприяти учасникам злочинних організацій та укривати їх злочинну діяльність.

Притягнення особи до кримінальної відповідальності за ст. 256 КК України можливе лише тому разі, коли вона усвідомлювала, що сприяє учасникам злочинних організацій або укриває їх злочинну діяльність, чим створює умови для діяльності такої організації. При цьому не є обов'язковим знання суб'єкта про злочини, які вчинені учасниками злочинної організації, а достатньо буде її обізнаності про існування самої злочинної організації.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
2. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 512 с.
3. Гзімчук С.В., Зинов'єва І.А. Питання звільнення від кримінальної відповідальності за сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх діяльності. / Про-

блеми законності : Акад. зб. наук. пр. / Відп. ред. В.Я. Тацій. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2009. Вип. 104. 284 с.

4. Тюнін В.О. Доцільність передбачення кримінальної відповідальності за сприяння стійким злочинним об'єднанням. *Форум права*. 2010. № 4. С. 884–887. URL: www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2010-4/10tvocz0.paf.

5. Гнетнев М.К. Кримінальна відповідальність за сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право». Луганськ, 2010. 235 с.

6. Мельник М.І., Клименко В.А. Кримінальне право України : Загальна частина. Підручник. Київ : Атіка, 2008. 376 с.

7. Кримінальне право. Загальна частина : Підручник / За ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Додорова, Б.Г. Розовського. Київ : Істина, 2011. 1112 с.

8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 7-ме вид., переробл. та допов. / [за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка]. Київ : Юридична думка, 2010. 1288 с.

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах [текст]. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 396 с.

10. Беніцький А.С. Причетність до злочину : проблеми кримінальної відповідальності : монографія; МВС України, Луган. держ. ун-т внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : СПД Резников В.С., 2014. 552 с.

11. Проценко М.В. Основні криміналістичні елементи механізму приховування злочинів організованими злочинними групами. *Держава і право*. Зб. наук. праць. Вип. 30. Київ. 2005. С. 523–527.

12. Лизогуб В.Б. Організовані злочинні угруповання: класифікація та заходи протидії : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Харків, 2004. 25 с.